

Nové RVP lépe popisuje, jak rozvíjet kompetence, bez dobré metodické podpory ale stále mohou zůstat jen na papíře

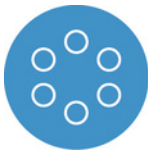
Praha 30. dubna 2024 – Aktuálnímu tématu revize RVP se věnoval další z řady kulatých stolů SKAV a EDUin. Tentokrát účastníci panelu diskutovali na téma: **Odpovídá návrh nového kurikula vzdělávání pro budoucnost? V současné době Národní pedagogický institut pořádá veřejnou konzultaci k návrhu nového kurikula.**

„Jsem rád, že se veřejná konzultace koná, ale pokud bych měl být přísným kritikem, měli jsme v tomto bodě být už před rokem,“

poznámeneal [Tomáš Kuba](#) ze SKAV s tím, že zatímco na přípravě zadání pro revizi odborná veřejnost mohla participovat, návrh nového kurikula vznikl v posledních měsících tak trochu za zavřenými dveřmi NPI. Experti, kteří ho nyní připomínají, se s ním z velké části seznámili až se zahájením veřejné konzultace. Veřejná diskuse, která se kolem nového kurikula vede, je přitom pro pozitivní změnu ve školách minimálně stejně důležitá než samotný dokument. Otázkou je, zda pro ni bude stačit čas vyhrazený harmonogramem ministerstva školství. *„Potřebujeme čas, aby to, co nyní máme, uzrálo,“* dodal.

„Veřejnou konzultaci vidíme jako součást procesu tvorby, nikoli ještě schvalování. Zároveň vnímám, že v této zemi nebyl zformulován koncepčně radikálně jiný alternativní návrh, nevidím nikoho, kdo by říkal, že výuka má probíhat fundamentálně jinak, a to je pro mě také významná zpráva,“ řekl k současné fázi přípravy nového kurikula náměstek ministra školství [Jiří Nantl](#).

Záznam Kulatého stolu SKAV a EDUin je k dispozici na [youtube](#) SKAV.

Diskutovali:

- Matěj Bulant / Národní pedagogický institut
- Tomáš Kuba / Stálá konference asociací ve vzdělávání
- Jiří Kulich / Pavučina, Síť středisek ekologické výchovy
- Pavlína Moravcová / ZŠ Pod Montací Náchod
- Jiří Nantl / Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
- Dana Pražáková / Česká školní inspekce

Moderátor:

- Dana Ticháčková / Učitelská platforma

Diskutovalo se například o tom, do jaké míry návrh nového rámcového vzdělávacího programu (RVP) pro základní školy odpovídá zadání, zda umožní rozvoj kompetencí u žáků a žákyň nebo zda může pomoci vyřešit dlouhodobé problémy českého školství, mezi které patří například nerovnosti v přístupu ke vzdělávání nebo wellbeing žáků a žákyň.

„Cílem revize je zlepšení základních gramotností, skutečné zavedení kompetenční výuky, aby žáci uměli nejen uvádět fakta, ale rozuměli jim a uměli je používat, a uchopení osobnostního vývoje ve škole,“ pojmenoval záměr ministerstvo školství [Jiří Nantl](#).

Podle panelistů se zadání revize v některých oblastech daří, ještě je toho ale potřeba hodně odpracovat.

„Do návrhu RVP se více promítá potřeba reagovat na výzvy současného světa, což bylo jedno ze zadání revize. Digitalizace se do kurikula propsala už při malé revizi a nyní ještě zesílila. Oproti současnému RVP obsahuje návrh nové akcenty, které dosud byly marginální nebo chyběly, jako je wellbeing, udržitelnost, podnikavost nebo participace a vlastní aktivita žáka,“ shrnul změny oproti stávajícímu kurikulu [Jiří Kulich](#).

Klíčové kompetence a průřezová témata versus obory

Připravované kurikulum má být stejně jako to, podle něž se nyní učí, zaměřené na rozvoj klíčových kompetencí. Na rozdíl od stávajícího kurikula je ale ambicí jeho tvůrců lépe je začlenit do výstupů / výsledků učení a především dosáhnout toho, aby školy s kompetencemi začaly pracovat v každodenní praxi. [Matěj Bulant](#) zdůraznil, že oproti současnému kurikulu byl dopracován koncept klíčových kompetencí:

„Popsali jsme je nejen ve smyslu toho, co obsahují, ale také jak si představujeme jejich naplňování a jak mají vypadat výsledku učení v uzlových bodech, tj. v 5. a 9. ročníku.“

Jiří Kulich s ním souhlasil v tom, že dokument je návodnější než současné kurikulum, ale ještě to není dostatečné – stále hrozí, že se klíčové kompetence budou „vznášet jako něco obecného“ nad oborovými výstupy. Hodně práce podle něj bude potřeba odvést na metodických materiálech a modelových školních vzdělávacích programech (ŠVP).

Nepomáhá ani to, že je nové kurikulum stále pojato jako oborové, navíc jsou jednotlivé obory zpracovány nevyváženě. Zatímco například dějepis nebo přírodopis jsou „na kompetenční vlně“, další obory / předměty jsou v návrhu pojaty tradičněji.

“Výsledků učení je ale rozhodně méně a jsou širší, což poskytuje svobodu v uchopení školou a učitelem,” myslí si Jiří Kulich. Nerovnováha by podle mohla být podobná jako v současném kurikulu, které také poskytovalo prostor pro kompetence a průřezová témata, ale nedávalo dost podnětů (stejně důležité jako dosáhnout očekávaného výsledku „předvede použití sil a tlaku“, by mělo být „získá přesvědčení o schopnosti uskutečnit vlastní projekt nebo vyjádření názorů“). Pokud se ale kompetenční a nadoborové pojetí do škol dostat nepodaří, místo do nového dokumentu by se vyplatilo investovat do implementace stávajícího kurikula.

Oborová orientace nového kurikula ale podle Jiřího Nantla odpovídá mainstreamovému pohledu učitelské veřejnosti, odklon od oborovosti by podle něj zvyšoval riziko, že učitelé nové RVP nepřijmou. Pro školy, které by chtěly tradiční předměty propojit do větších celků, chce Národní pedagogický institut uzpůsobit jeden z připravovaných modelových ŠVP.

Základní gramotnosti

Nově se v návrhu kurikula objevuje pojem gramotnost – konkrétně jeho tvůrci zavádějí pojem čtenářsko-pisatelská a matematicko-logická gramotnost.

„Z hlediska našich politických priorit klademe na základní gramotnosti velký důraz. Kromě toho, že má kurikulum mířit do budoucnosti, musí přispět i k řešení dlouhodobých problémů českého vzdělávání,“ myslí si [Jiří Nantl](#).

Tímto dlouhodobým problémem je podle něj zejména malá čtenářská gramotnost. Ve zvyšování zejména čtenářské gramotnosti vidí cestu například i ke snižování nerovností. *„Potřebujeme, aby podíl dětí, které nerozumí tomu, co čtou, nebyl 25 až 30 procent, ale kolem deseti, jak je to v jiných evropských zemích,“* dodal náměstek ministra.

„Jsem ráda, že si všimli i další aktéři, že se dětem v gramotnosti nedaří. Česká školní inspekce to říká roky, zatím jsme ale hodnotili něco, co nebylo v kurikulu uvedeno,“ poznamenala k tomu [Dana Pražáková](#). Riziko vidí v ambici *pojímat gramotnosti šířeji jako čtenářsko-pisatelskou a matematicko-logickou, když školy zatím nemají vypracovanou strategii pro rozvoj gramotnosti čtenářské a matematické.* *„Je ale možné, že dokážeme učitelům připravit tak intenzivní a kvalitní metodickou podporu, že to dokážou,“* dodala.

Přijímací zkoušky na střední školy a druhý cizí jazyk

Ministerstvo školství má podle [Jiřího Nantla](#) ambici změnit přijímací zkoušky.

„Existuje představa nebo zadání, které znají systémové organizace, aby při povinném zavedení RVP byla změněna podoba přijímací zkoušky, a to pravděpodobně i legislativně, do podoby závěrečné zkoušky základní školy. To by byl můj silný impuls, aby to všichni brali vážně,“ řekl [Jiří Nantl](#).

Naznačil také, jak ministerstvo školství uvažuje o dalších neuralgických bodech diskuse o obsahu vzdělávání, například o otázce výuky druhého cizího jazyka. Řešení je podle něj vnímat regionální školství jako celek.

„Máme problém začít na prvním stupni s angličtinou. Možná je řešení začít s druhým cizím jazykem až na střední škole, když už žáci zvládají angličtinu a také češtinu na potřebné funkční úrovni,“ řekl náměstek ministra.

Wellbeing

Vedle rozvoje gramotností je podle [Matěje Bulanta](#) další prioritou na ucelený rozvoj osobnosti dětí, čemuž v návrhu kurikula odpovídá začlenění principů wellbeingu, který by měl prostupovat všemi oblastmi vzdělávání.

„My bohužel máme téměř prvenství v tom, jak negativně žáci vnímají školu a jak vnímají ne-podporu od školy a učitelů. To nezávisí na didaktické připravenosti a kvalifikovanosti učitelů. V něčem je tu asi souvislost s financováním škol nebo s tím, jestli mají k dispozici podpůrné pozice, ale především je to věc hodnotová. Je to téma, které je v české společnosti extrémně problematické, protože pro to v podstatě nemáme omluvu. Nemáme omluvu pro to, že čeští žáci více než jiní mají pocit, že se o ně učitelé nezajímají, nemáme pro to vysvětlení. Řada kompetenčních věcí se nepředává přednáškou nebo vyplněním pracovního listu, ona se vstřebává, modeluje tím, co se každý den ve škole děje,“ okomentovala důležitost změny přístupu v tomto ohledu [Dana Pražáková](#).

Jak moc má kurikulum určovat, co a jak mají školy učit

Aby učitelé vzali změnu kurikula za svou, musí podle [Pavliny Moravcové](#) cítit prostor se k němu vyjádřit. *„Cítím naději v tom, že se kolem změny diskutuje. Jako na učitele, který by s novým kurikulem měl pracovat, na mě ale po prvním nahlédnutí padá tíseň,“* okomentovala předložený dokument učitelka Pavlína Moravcová ze Základní školy z Náchoda. Na rozdíl od ostatních panelistů úskalí vidí v tom, že je návrh nového kurikula z jejího pohledu příliš podrobný. *„Za sebe jako za učitele to nepotřebuji, spíš mi to brání ve vlastní tvořivosti a vymýšlení, jak to chci uchopit já. Potřebovala bych dobře zformulovaný cíl, hledat společně s dětmi, jak toho cíle dosáhnout, považuji za úkol pro učitele,“* myslí si Pavlína Moravcová.

Pro NPI, které v diskusi zastupoval [Matěj Bulant](#), je to zpětná vazba ke zpracování dokumentu, který byl v veřejné konzultaci předložen v podobě digitálního nástroje, že odlišení závazných a “nepovinných” částí dokumentu není intuitivní.

Opačný názor než Pavlína Moravcová – totiž že školy mají dostat k dispozici dobře zpracovanou metodickou podporu a modelové ŠVP – ale mezi panelisty převládal. *„Největší výzvou bude tvorba modelového ŠVP, které bude zaměřeno oborově, protože s vysokou pravděpodobností se jím bude inspirovat největší množství škol a zároveň největší množství škol, které dosud nebyly nadšené z tvorby vlastního ŠVP,“* myslí si [Dana Pražáková](#).

Pokud se to nepodaří, je tu podle ní riziko, že nové kurikulum nejen že nepomůže snížit nerovnosti mezi školami, ale ještě je dále prohloubí.

Zdroje pro editory:

- Publikace SKAV jsme my, která obsahuje profily členských organizací SKAV, je k dispozici [zde](#).
- Záznamy aktuálního i starších kulatých stolů SKAV a EDUin jsou uloženy [zde](#).
- Materiál #spoluokurikulu shrnující některé informace o kurikulární reformě naleznete [zde](#).

Podle revidovaného RVP by první základní školy měly v některých svých třídách učit ve školním roce 2025/26. Veřejná konzultace RVP je otevřena do konce května 2024.

Kontakt pro média

Radka Hrdinová
mediální komunikace
radka.hrdinova@skav.cz
603 177 791

Kdo jsme

Stálá konference asociací ve vzdělávání (SKAV) je zastřešující platforma organizací, které usilují o progresivní změny ve vzdělávání. Je moderátorem smysluplné diskuze a advokátem klíčových témat. Centrem zájmu členů jsou co nejlepší podmínky pro učení žáků a co nejlepší vztahy mezi žáky a učiteli. Věříme, že smyslem vzdělávání je, aby každý mohl rozvíjet svůj potenciál, najít své místo ve společnosti a prožít spokojený život.

Sledujte aktuální informace o SKAV na [Facebooku](#) a [Twitteru](#).

EDUin je obecně prospěšná společnost, která se věnuje problematice vzdělávání a jejíž snahou je informovat veřejnost o všem důležitém, co se děje ve školství a vzdělávání. EDUin, o. p. s., byla založena v roce 2010 a realizuje a připravuje několik informačních a osvětových projektů. Více se dozvíte na www.eduin.cz.